

Αρχαίο ελληνικό δράμα

Η γέννηση και η εξέλιξη του αρχαίου δράματος

ΔΙΘΥΡΑΜΒΟΣ

- χορικό άσμα προς τιμήν του θεού Διονύσου
- την αφήγηση αναλάμβανε ο εξάρχων

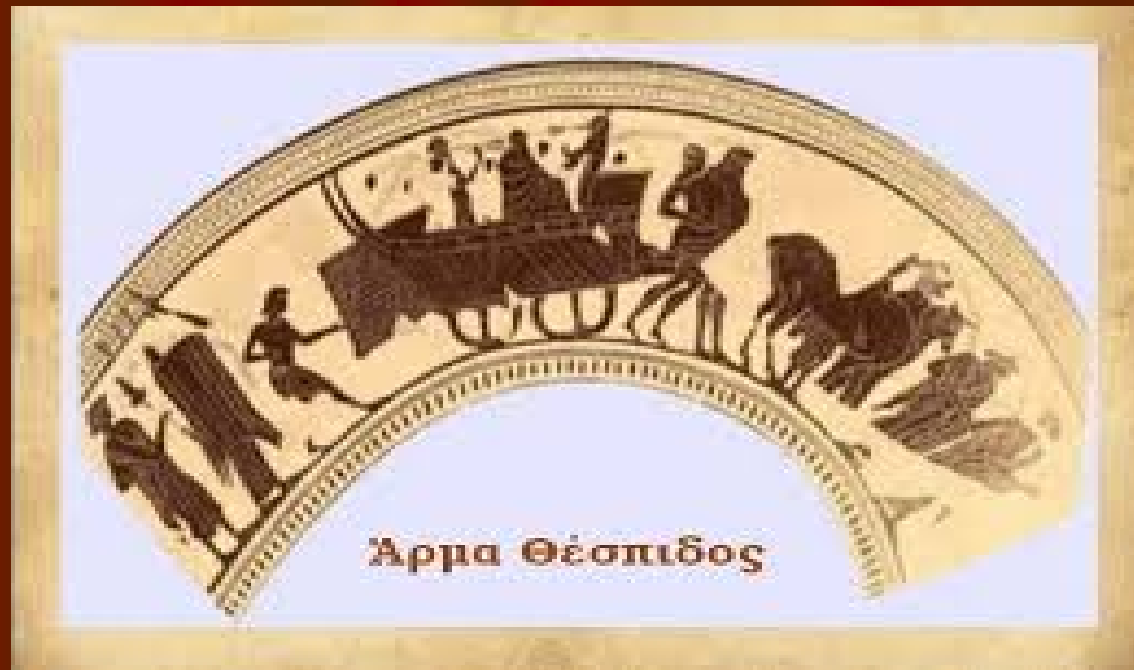
- Χορός 50 χορευτών,
- μεταμφιεσμένοι σε τράγους
- εκτελούσε κυκλικά τον διθύραμβο
- γύρω από το βωμό του θεού
- με τη συνοδεία αυλού

Άρμα του Θέσπιδος

και τα πρώτα μπουλούκια...

Τα είδη του δράματος

Τραγωδία: Η ακμή της τοποθετείται τον 5ο αιώνα.

Αντλεί υλικό από τρεις κυρίως μυθολογικούς κύκλους:

τον Τρωικό,

τον Αργοναυτικό

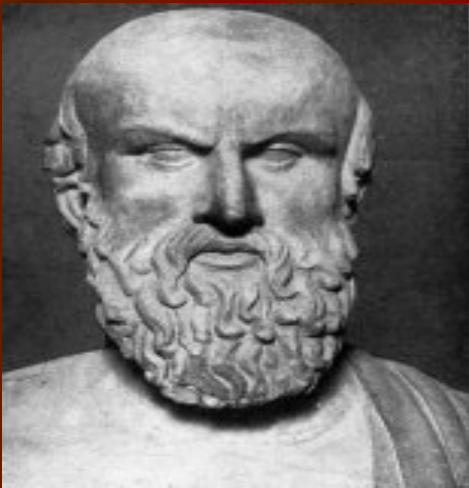
και τον Θηβαϊκό.

Σπάνια ασχολείται με σύγχρονα θέματα.

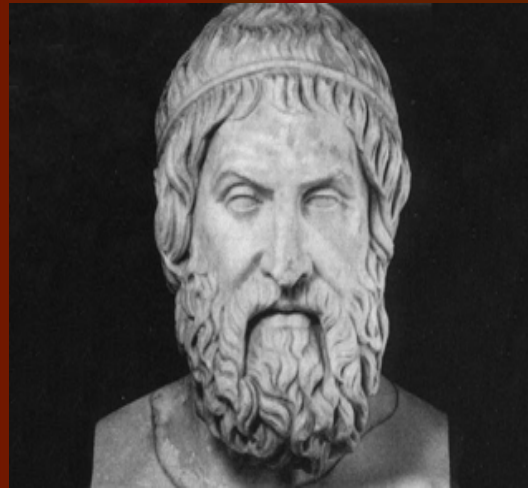
Έχει σοβαρό περιεχόμενο.

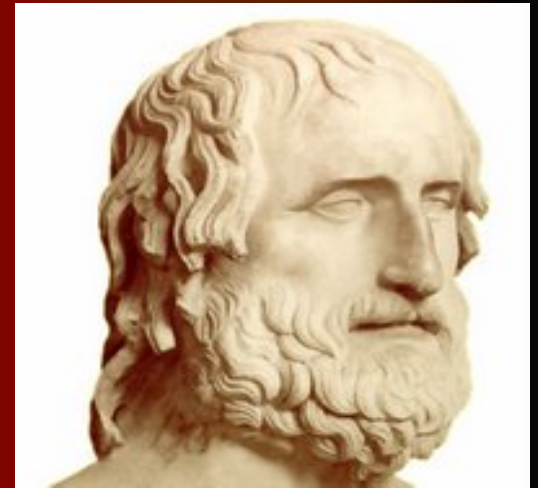
Οι τρεις σημαντικότεροι τραγικοί ποιητές:

Αισχύλος

Σοφοκλής

Ευριπίδης

Τα είδη του δράματος

Κωμωδία:

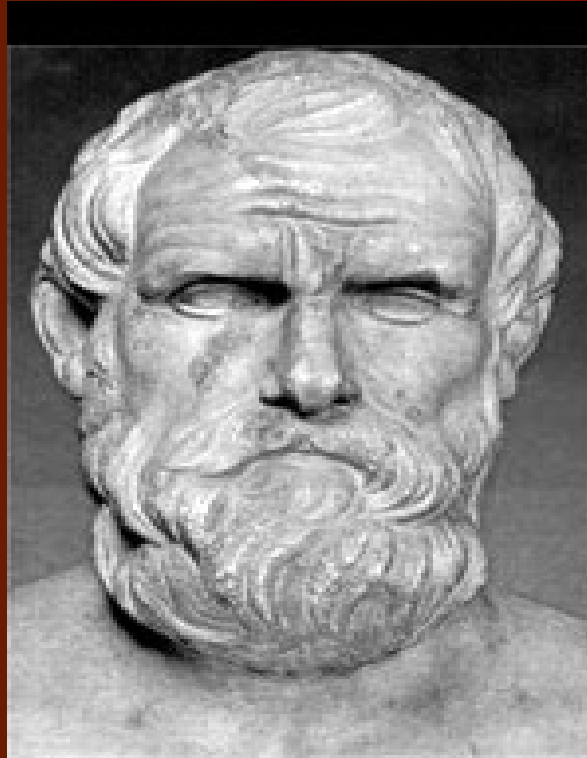
Η θεματολογία της τροφοδοτείται από την σύγχρονη αθηναϊκή επικαιρότητα.

Χαρακτηριστικά της:

η χαλαρή συνοχή των σκηνών της,
ο σημαντικός ρόλος του χορού,
τα φαλλικά κουστούμια,
οι βωμολοχίες,
οι προσωπικές επιθέσεις,
η γλωσσική και μετρική ποικιλία.

και ο σημαντικότερος εκπρόσωπος του είδους:

ο κωμικός ποιητής **Αριστοφάνης**

Τα είδη του δράματος

Σατυρικό δράμα:

αντλεί θέματα από την σύγχρονη ζωή.

Αποτελεί παρωδία μυθολογικών θεμάτων

ή παρωδία θεμάτων από τραγωδίες

Χαρακτηριστικά του είναι :

ο χορός των Σατύρων.

η κωμική πλοκή,

το αίσιο τέλος,

το εύθυμο ύφος,

η μικρότερη έκταση

Η προέλευση της τραγωδίας

Πιθανές ετυμολογίες

1. Ωδή των τράγων
2. Χορικό άσμα σε διαγωνισμό με έπαθλο έναν τράγο

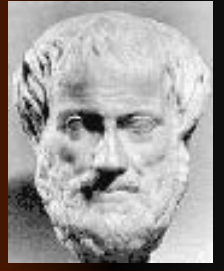

Οι παραστάσεις γινόταν πάντα μέσα στα πλαίσια **δραματικών αγώνων** και το πλαίσιο ήταν πάντα **λατρευτικό**.

Δύο ήταν οι σημαντικότερες γιορτές του Διονύσου: **τα Μεγάλα Διονύσια και τα Λήναια**.

Ορισμός της τραγωδίας

(Αριστοτέλους Ποιητική)

*Ἔστιν οὖν τραγωδία μίμησις πράξεως σπουδαίας καὶ
τελείας, μέγεθος ἔχούσης, ἡδυσμένῳ λόγῳ, χωρὶς
ἐκάστω τῶν εἰδῶν ἐν τοῖς μορίοις, δρώντων καὶ οὐ
δι' ἀπαγγελίας, δι' ἐλέου καὶ φόβου περαίνουσα τὴν
τῶν τοιούτων παθήματων κάθαρσιν.*

δημιουργική
αναπαράσταση
αξιόλογης πράξης με
ολοκληρωμένη υπόθεση

Σημαντικής έκτασης
μέγεθος, που δίνει την
δυνατότητα πλήρους
εποπτείας στους θεατές

Τα 'ηδύσματα'
κατανέμονται στο
έργο σε
συγκεκριμένα
σημεία

Μέσα από το έλεος προς
τον ήρωα και το φόβο
για τα παθήματά του, οι
θεατές οδηγούνται, στη
λύτρωση και στο τέλος
στην κάθαρση

τα στολίδια: ρυθμός, αρμονία,
μελωδία, όρχηση (χορός)

Τα γεγονότα δεν είναι αντικείμενα
αφήγησης αλλά δράσης, σε αντίθεση με τα
άλλα είδη του ποιητικού λόγου

Δομή της τραγωδίας:

Τα κατά ποσόν μέρη

Πρόλογος: εισάγει κυρίως τον θεατή στην υπόθεση του δράματος.

Πάροδος: το πρώτο χορικό που τραγουδά ο χορός.

Επεισόδιο: μέρος της τραγωδίας που εκτυλίσσεται ανάμεσα σε δύο χορικά.

Στάσιμο: τραγούδι του χορού.

Έξοδος: αρχίζει μετά το τελευταίο στάσιμο και τελειώνει με το εξόδιο άσμα του χορού

Κομμός: θρήνος που εκτελείται από τον χορό και τους υποκριτές μαζί.

Δομή της τραγωδίας:

Τα κατά ποιόν μέρη

Μύθος: *η υπόθεση* του έργου,

ἦθος: *ο χαρακτήρας* του ήρωα, ψυχικός κόσμος, σκέψεις, συναισθήματα

Λέξη: *τα εκφραστικά μέσα*, το ύφος του δράματος

Διάνοια: *οι ιδέες* των ηρώων, οι απόψεις τους

Μέλος: *η μουσική* του έργου

Όψη: *τα σκηνικά και τα κοστούμια*

Η έννοια του τραγικού

Τ Ρ Α Γ Ι Κ Ο Τ Η Τ Α

Ήρωας

Σύγκρουση με υπέρτερες
δυνάμεις
(μοίρα, θεϊκή βούληση...)

Ανάδειξη ηθικού
μεγαλείου

Μετάβαση από την
άγνοια στη γνώση
Λύτρωση ή συντριβή
Κάθαρση

“*ο χρόνος*” του αρχαίου δράματος

Οι γιορτές του Διονύσου

Μεγάλα Διονύσια: Τελούνταν τέλη Μαρτίου. Κατά τη διάρκεια τους γινόταν δραματικοί αγώνες. Συμμετείχαν 3 συγγραφείς τραγωδιών με 4 έργα ο καθένας και 5 κωμικοί με 1 έργο. Διαρκούσαν 4 μέρες.

Μικρά ή κατ' αγρούς Διονύσια:

Τελούνταν μέσα Δεκεμβρίου-Ιανουαρίου.

Κατά τη διάρκεια τους γινόταν επαναλήψεις επιτυχημένων δραμάτων.

Λήναια: Τελούνταν Ιανουάριο-Φεβρουάριο.

Κατά τη διάρκεια τους παίζονταν επαναλήψεις τραγωδιών και κωμωδίες. Διαρκούσαν 2 μέρες.

Οι δραματικοί αγώνες (στα Μεγάλα Διονύσια)

- Οι ποιητές παρουσίαζαν νέα έργα
- Η οργάνωση ανήκε στον επώνυμο άρχοντα
- Ο χορηγός κάλυπτε τα έξοδα της παράστασης
- Οι κριτές ήταν δέκα και εκλέγονταν με κλήρο
- Ο νικητής ποιητής και χορηγός στεφανώνονταν με κισσό

Συντελεστές της παράστασης

Ποιητής:

δημιουργός,
σεναριογράφος,
σκηνοθέτης,
γενικά υπεύθυνος για την οργάνωση όλου του έργου.

Συντελεστές της παράστασης

Υποκριτές: Αρχικά ήταν **ένας**,
ο Αισχύλος τους έκανε **δύο**
και ο Σοφοκλής **τρεις**.
Όλους τους ρόλους τούς έπαιζαν **άντρες**,
φορώντας **μάσκες**.
(και παιδιά μόνο ως βουβά πρόσωπα).

Συντελεστές της παράστασης

Χορός: τραγουδά άσματα και αποτελείται από ερασιτέχνες Αθηναίους πολίτες. Αρχικά αποτελούνταν από 12 άτομα, ο Σοφοκλής τους έκανε 15. Συνήθως ο κορυφαίος συνομιλεί με τους υποκριτές.. Η επιλογή τους θεωρούνταν μεγάλη τιμή.

Συντελεστές της παράστασης

Κοινό:

- Εξαιρετικά εκδηλωτικό στις αντιδράσεις του: χειροκροτούσαν και επευφημούσαν ή φώναζαν και σφύριζαν αποδοκιμαστικά
- Συμμετείχαν **όλοι οι Αθηναίοι** πολίτες, γυναίκες και παιδιά (το κράτος χορηγούσε τα **θεωρικά** στους άπορους)
- Οι **άρχοντες** κάθονταν στις πρώτες θέσεις
- Ελεύθερη ήταν η προσέλευση **ξένων και μετοίκων** και η παρουσία **επίσημων αντιπροσωπειών** άλλων πόλεων-κρατών
- Ραβδούχοι** φρόντιζαν να τηρηθεί η τάξη

“ο χώρος και τα μέσα” του αρχαίου δράματος

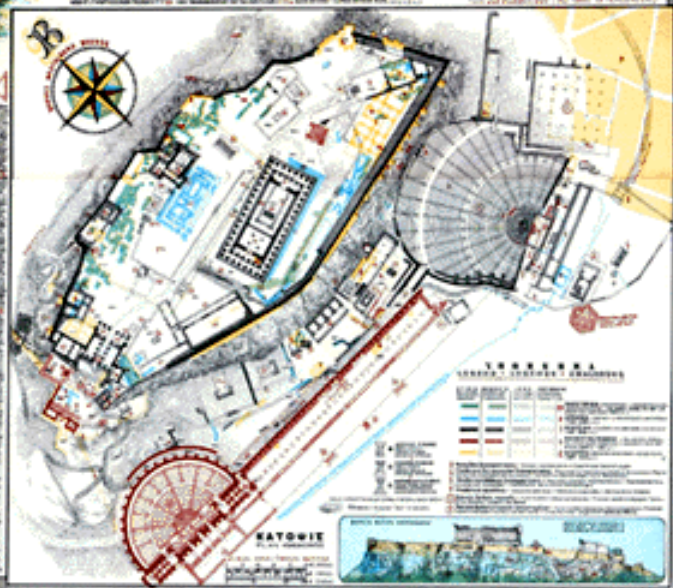
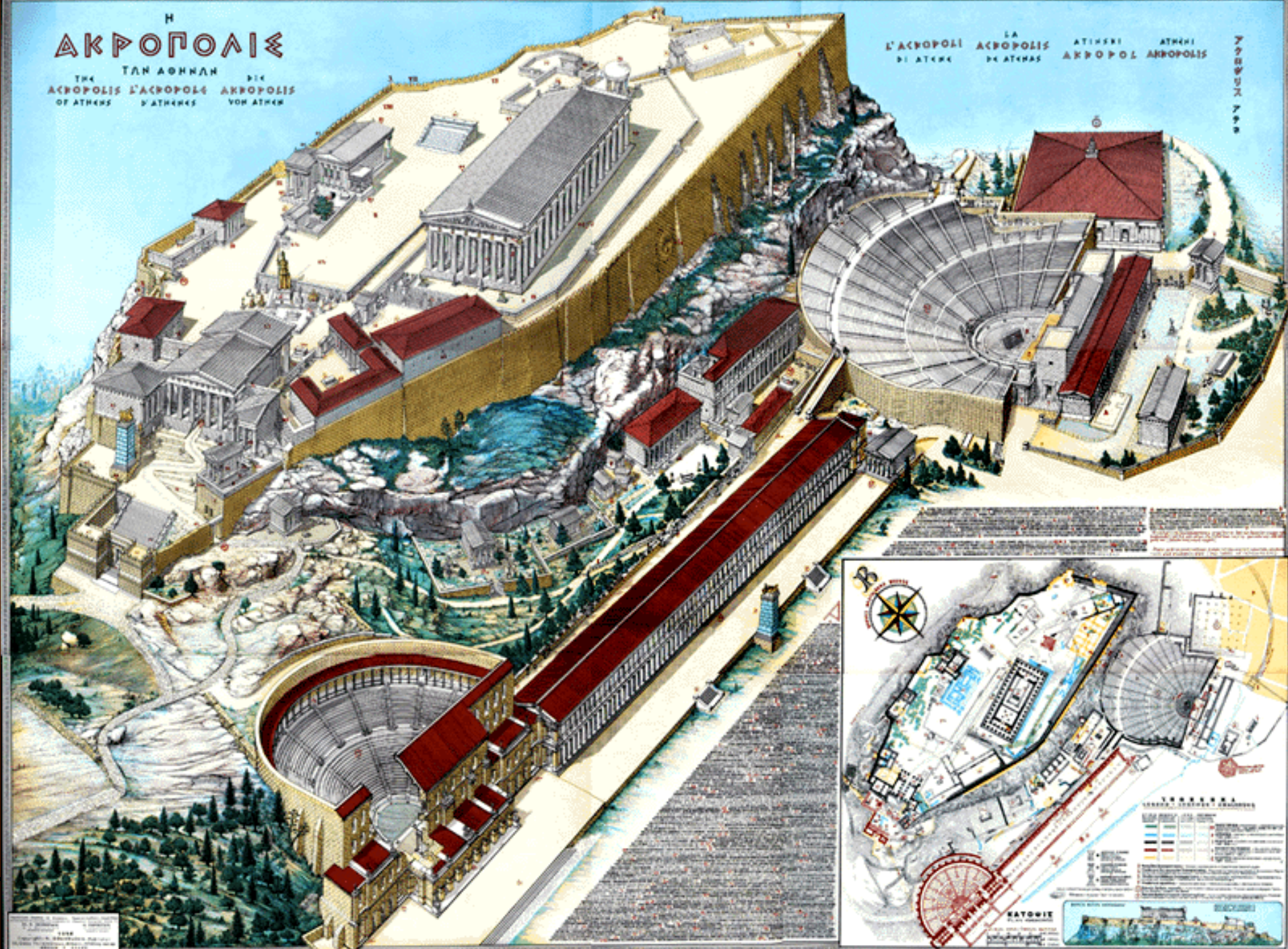

Η ΑΚΡΟΠΟΛΙΣ

ΤΗ ΕΛΛΗΝΙΚΗ
ΑΚΡΟΠΟΛΙΣ
OF ATHENS

LA ACROPOLIS
DE ATHENES
ATINENS
AKROPOLIS
ATHENI
AKROPOLIS

ΑΚΡΟΠΟΛΙΣ
ΑΘΗΝΩΝ

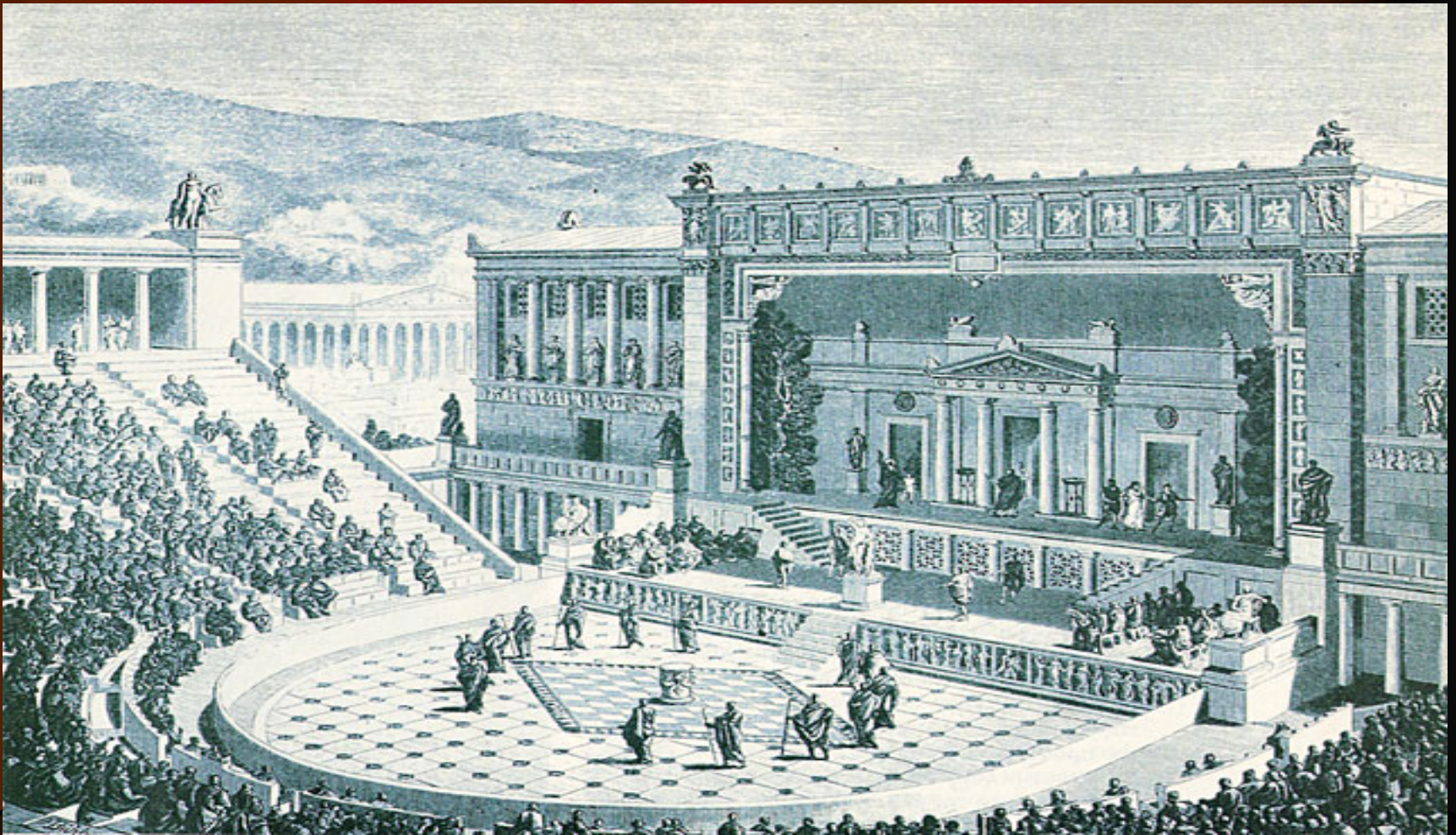
Θέατρο Διονύσου

(αναπαράσταση κυρίως θεάτρου)

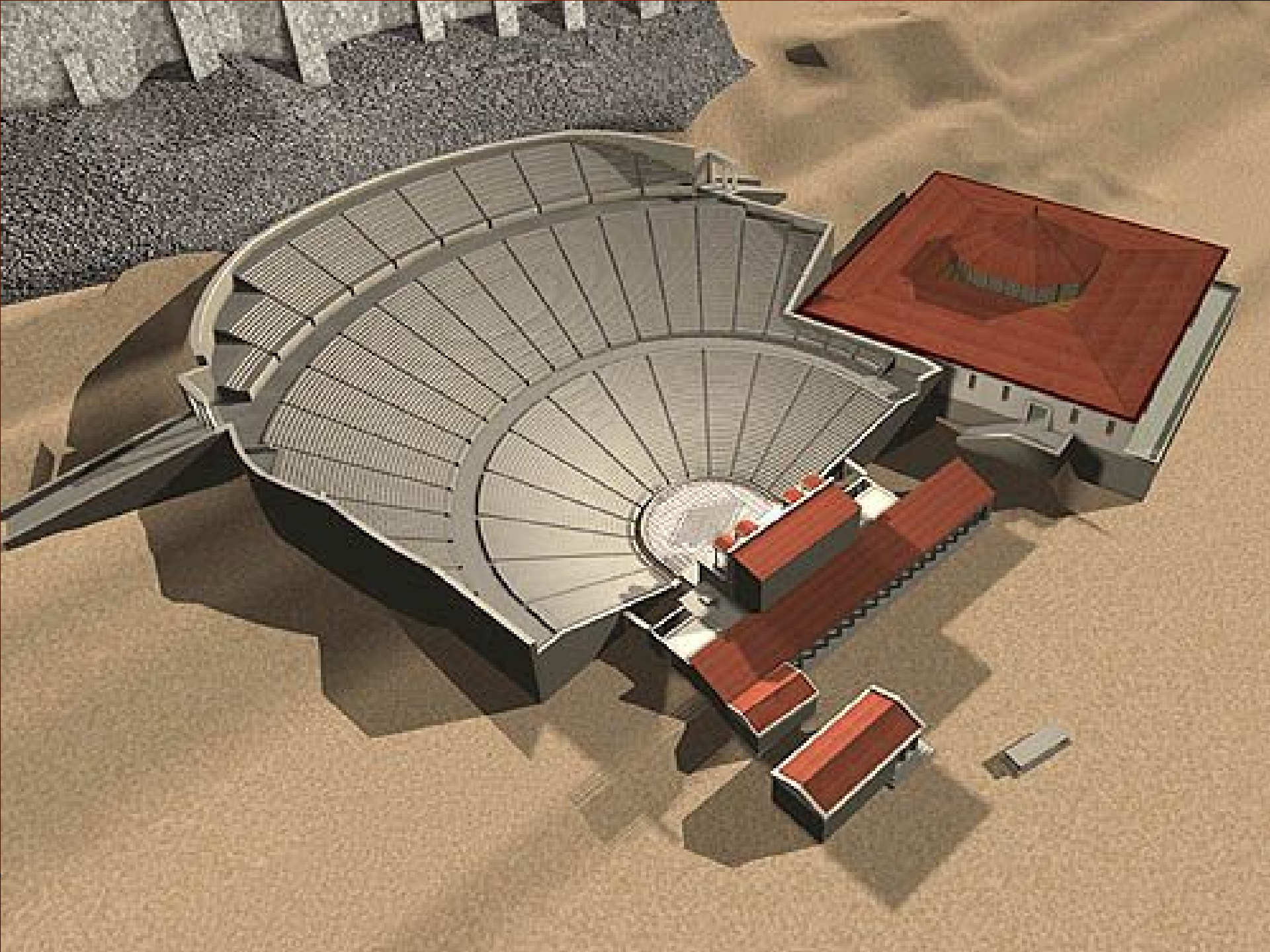
Θέατρο Διονύσου

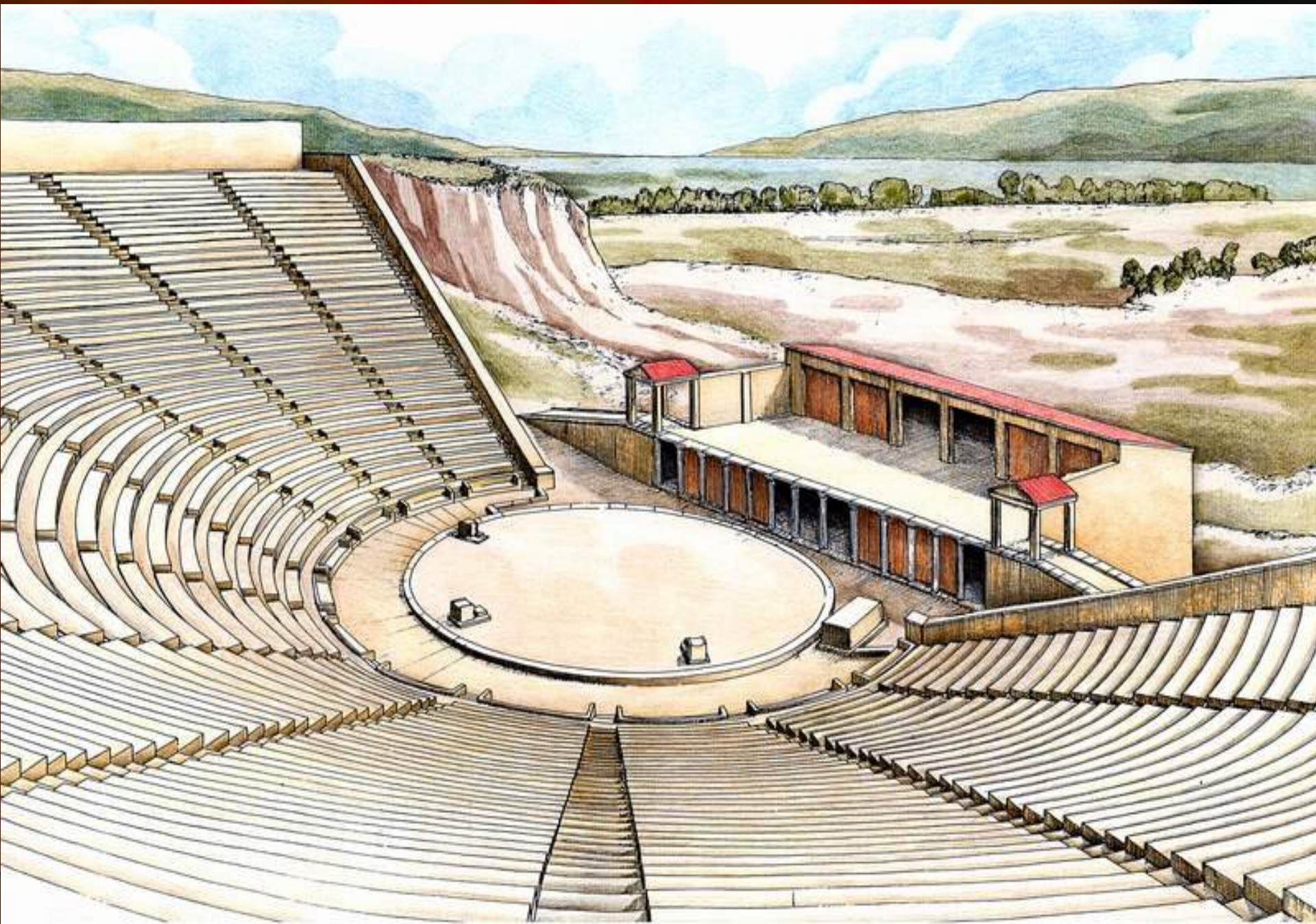
(αναπαράσταση σκηνής και ορχήστρας)

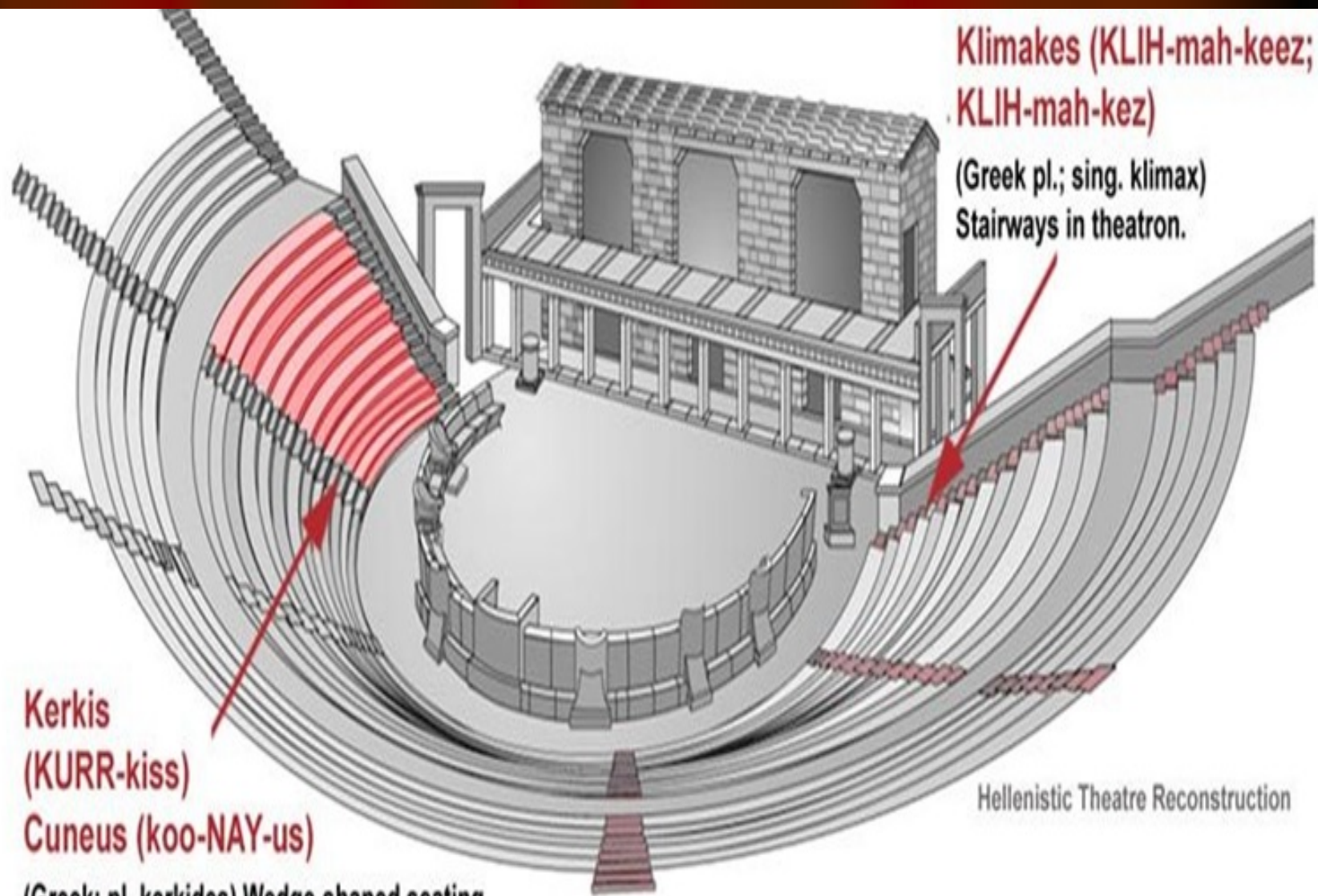

www.ancientathens3d.com

Kerkis
(KURR-kiss)
Cuneus (koo-NAY-us)

(Greek; pl. kerkides) Wedge-shaped seating section in theatron; corresponds to Roman cuneus.

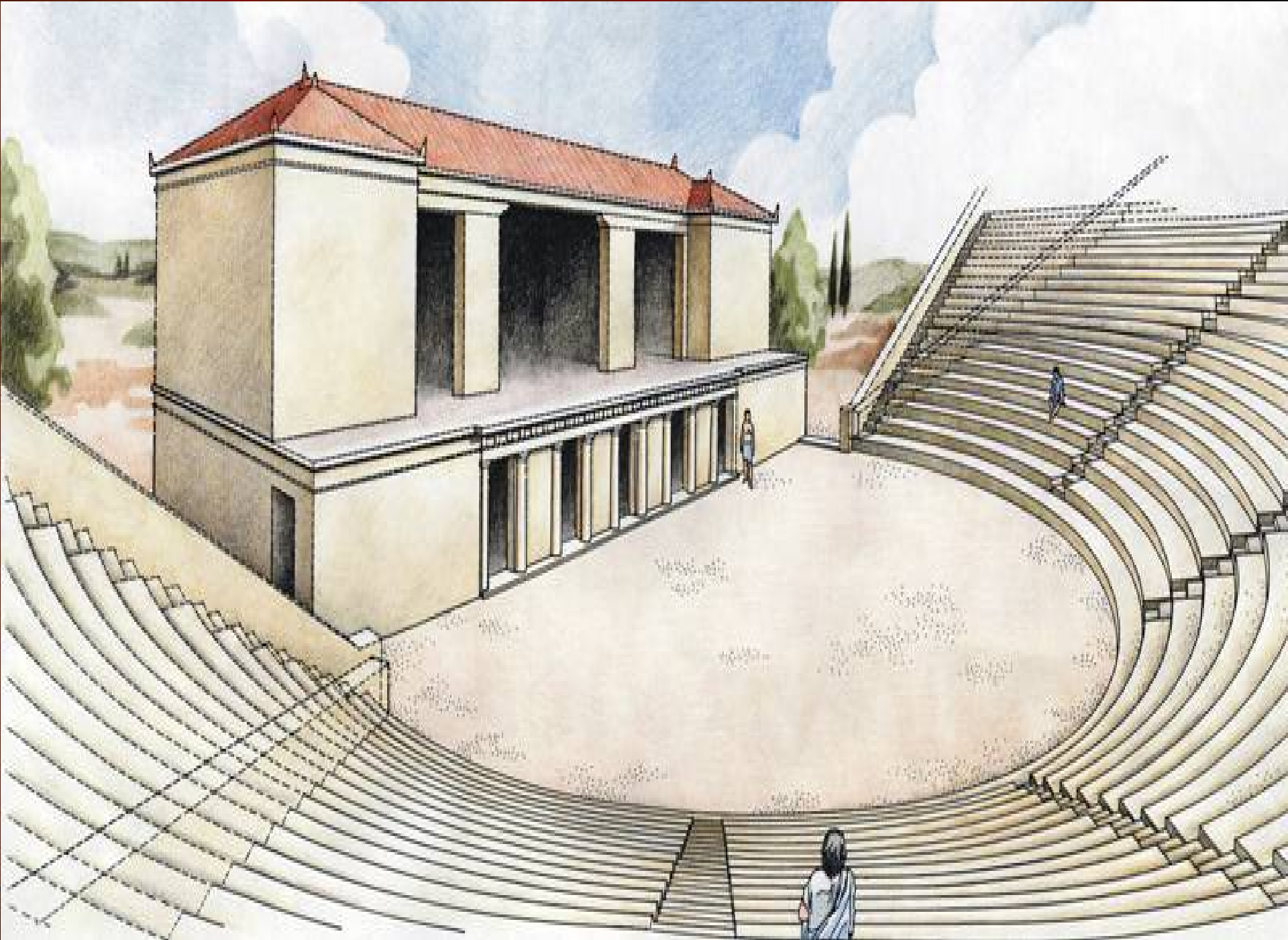
Klimakes (KLH-mah-keez;
KLH-mah-kez)

(Greek pl.; sing. klimax)
Stairways in theatron.

Hellenistic Theatre Reconstruction

www.ancientathens3d.com

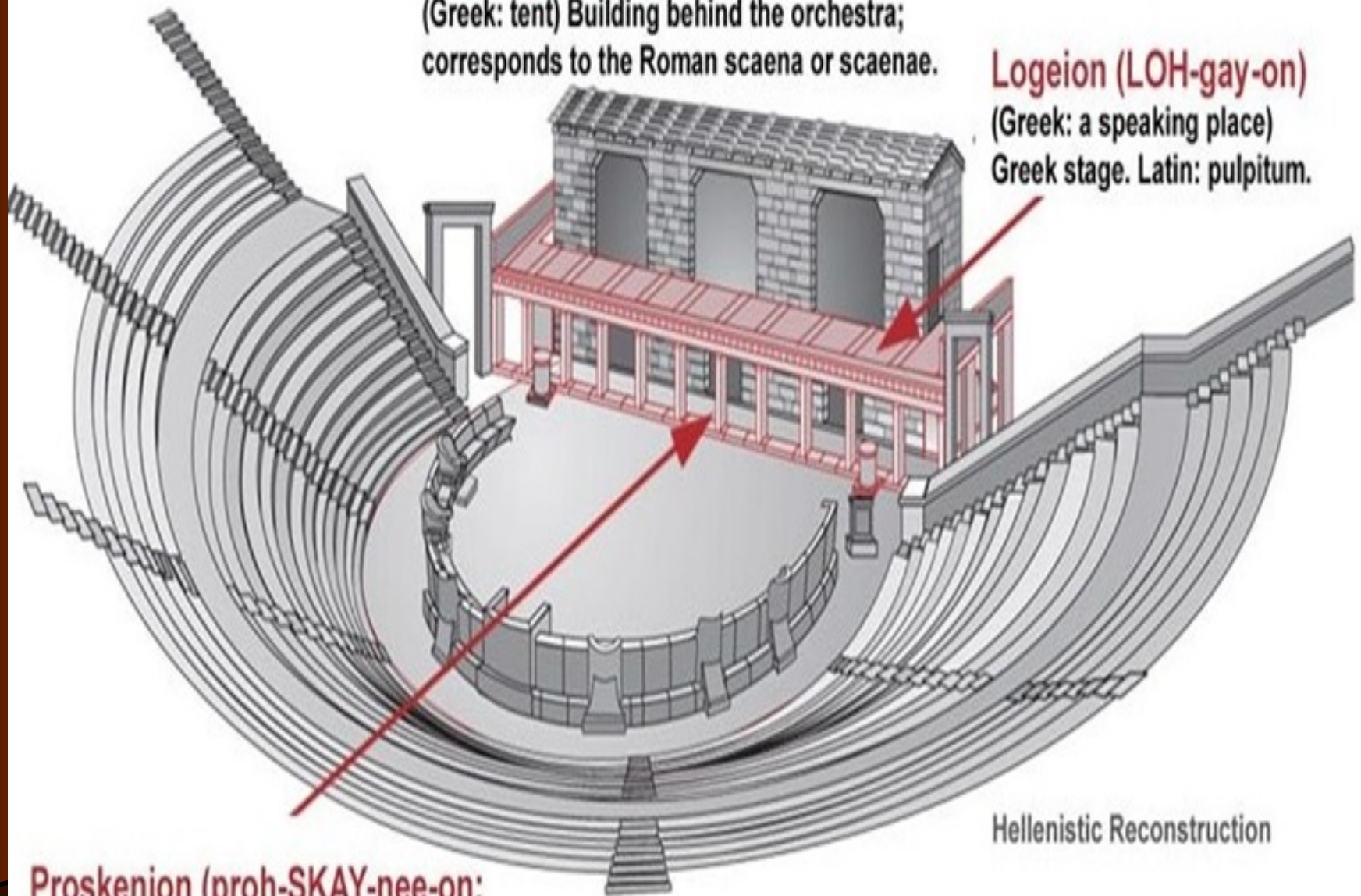

Skene (SKAY-nay)

(Greek: tent) Building behind the orchestra;
corresponds to the Roman scaena or scaenae.

Logeion (LOH-gay-on)

(Greek: a speaking place)
Greek stage. Latin: pulpitum.

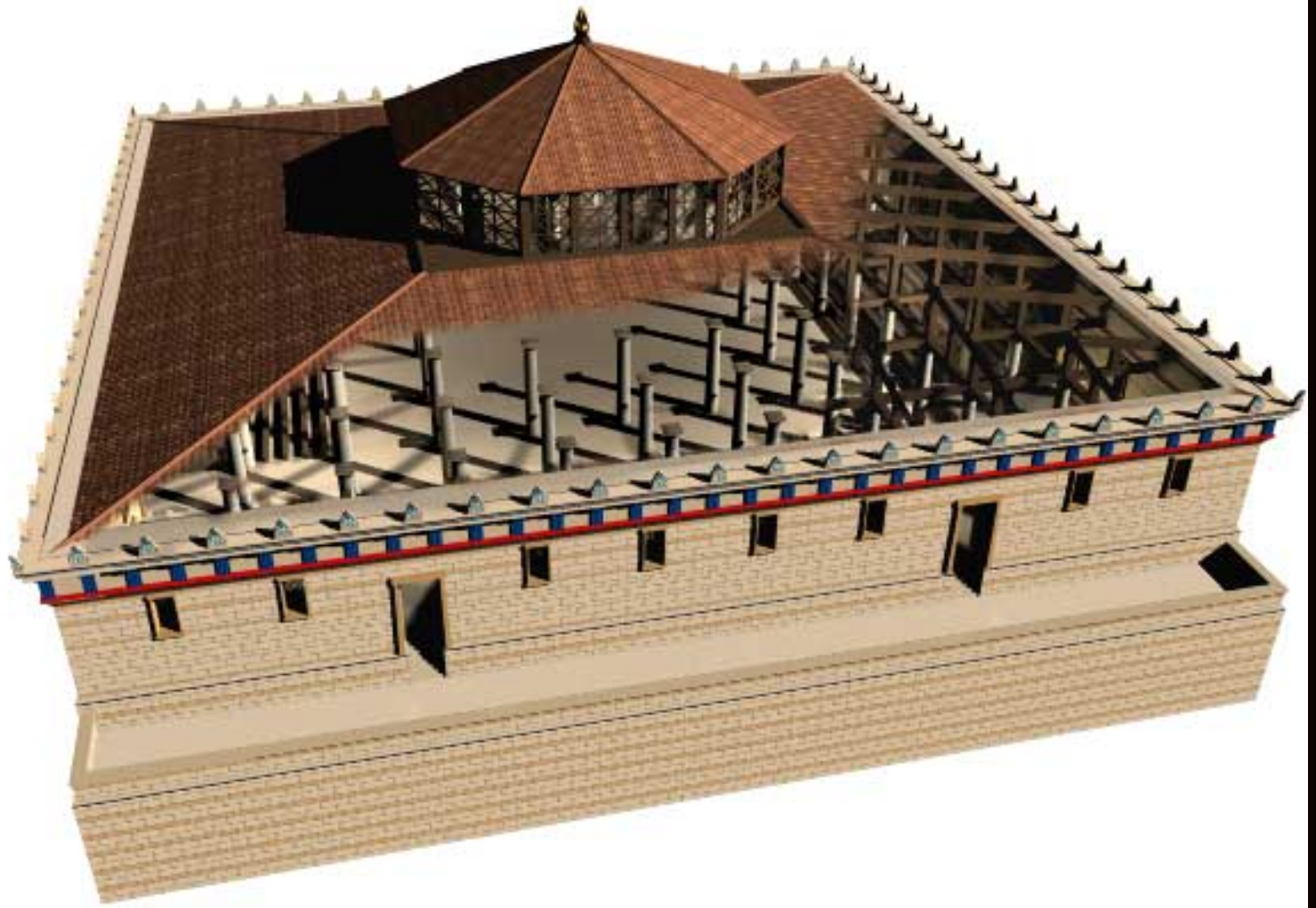
Hellenistic Reconstruction

Proskenion (proh-SKAY-nee-on;
proh-SKEE-nee-on)

www.ancientathens3d.com

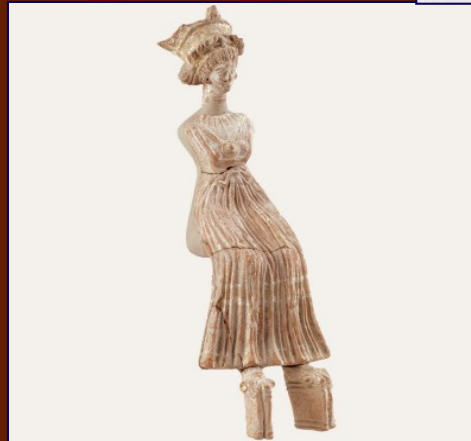
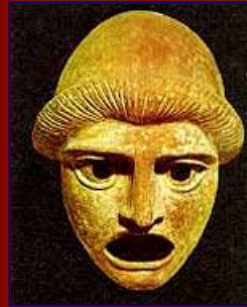

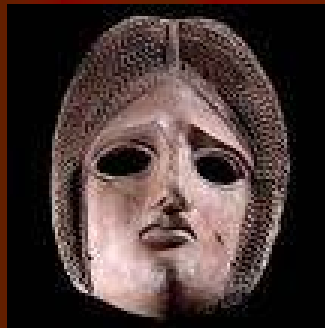

η «σκευή» των υποκριτών

- προσωπεία
- χιτώνες
- προστερνίδια
- προγαστρίδια
- κόθορνοι

ΜΑΣΚΕΣ ΤΟΥ ΑΡΧΑΙΟΥ ΘΕΑΤΡΟΥ

τα κυριότερα μηχανήματα του αρχαίου θεάτρου

- Μηχανή ή αιώρημα

Ανυψωτική μηχανή
για την εντυπωσιακή
αιώρηση και κάθοδο
στη σκηνή

προσώπων

(π.χ. ηρώων και θεών)

απ' όπου και η γνωστή έκφραση:

« ο από μηχανής θεός »

● **Περίακτοι**

**Περιστρεφόμενες
κατασκευές
για την γρήγορη αλλαγή
των σκηνικών**

● Εκκύκλημα

τροχοφόρο όχημα

για τη μεταφορά νεκρών ή αντικειμένων στη σκηνή

το τελειότερο θέατρο στο κόσμο

Θέατρο Επιδαύρου

